

Yerel Halkın Sakin Şehir Algısı: Havran Örneği

Gülsün YILDIRIM^a Sabriye ÇELİK UĞUZ^b

^a Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Ardeşen Turizm Fakóltesi, Rize/ Türkiye.(gulsun.yildirim@erdogan.edu.tr)

^b Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Balıkesir / Türkiye.(sabriyecelik@balikesir.edu.tr)

ÖZ

Makale Geçmişı

Gönderim Tarihi:

23.05.2020

Kabul Tarihi:

24.06.2020

Anahtar Kelimeler

Sakin Şehir

Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilir Turizm

Havran

Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi

Sanayileşme ve ardından küreselleşme süreci, teknik ve teknolojik gelişmelerle insan yaşamını kolaylaştırmasına ve refahını arttırmasına rağmen, zamanla artan psikolojik, çevresel, kültürel ve ekonomik sorunları beraberinde getirmiştir. Ortaya çıkan bu sorunları azaltmak ve gidermek amacıyla kaynakları etkin kullanan, çevreyi koruyan, yerel kültürü önemseyen ve ekonomik verimliliği sağlayan sürdürülebilir kalkınma anlayışı ortaya çıkmıştır. Sorunlara yönelik diğer bir çözüm yolu ise sürdürülebilir kalkınma anlayışını destekleyen ve alternatif bir şehir gelişimi sunan sakin şehir hareketi olmuştur. Bu çalışma, sakin şehir (cittaslow) başvuru sürecinde olan Balıkesir ili Havran ilçesindeki yerel halkın sakin şehir hareketini turizm, ekonomi, sosyokültürel yaşam ve çevresel açıdan nasıl algıladıklarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Havran ilçesinde yaşayan 378 kişiye yüz yüze anket uygulanmış elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Çalışmada Havran'ın sakin şehir olma sürecinde yerel halkın görüş ve desteğini alarak ilerleme sağlaması için çeşitli öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

Article History

Received

23.05.2020

Accepted:

24.06.2020

Keywords

Cittaslow

Sustainable Development

Sustainable Tourism

Havran

Article Type: Research Paper

Although the process of industrialization and subsequent globalization has facilitated human life with technical and technological developments, it has brought along psychological, environmental, cultural and economic problems that have increased over time. In order to reduce and eliminate these problems, a sustainable development approach has emerged that uses resources effectively, protects the environment, cares about the local culture and provides economic efficiency. Another solution to the problems is cittaslow movement, which supports sustainable development and offers an alternative city development. This study aims to determine how local people in the city of Havran, Balıkesir, which is in the process of applying cittaslow, perceives cittaslow movement in terms of tourism, economy, socio-cultural life and environmental aspects. The face-to-face questionnaire was applied to 378 people living in the district of Havran and the data obtained were subjected to descriptive analysis. In the study, various suggestions were made to make progress by taking the opinions and support of the local people in the process of being cittaslow of Havran.

***Sorumlu Yazar/ Corresponding Author:** Gülsün YILDIRIM

E-Posta: gulsun.yildirim@erdogan.edu.tr

Önerilen Atf/ Suggested Citation: Yıldırım, G. ve Uğuz-Çelik, S.(2020). Yerel Halkın Sakin Şehir Algısı: Havran Örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (2), 287-307.

1. Giriş

Sanayileşme ve küreselleşme süreciyle ortaya çıkan teknik, teknolojik ve bilimsel gelişmeler, kültürel, sosyal ve ekonomik yaşamımıza olumlu etkiler sağlamıştır. Zamanla bu gelişmeler, hızla artan şehir nüfusu, altyapı eksikliği, çevre kirliliği, kaynakları yok eden daha fazla üretim ve çılgınca tüketim, yerel kültürlerin zarar görmesi ve hızlı yaşamın baskın olması gibi ciddi sorunları da beraberinde getirmiştir. Yaşamın her alanında etkin olan bu sorunlar, yerel kültürleri ve yerel ekonomileri yok ederken, insan yaşamını ise sıradanlaştırmaktadır. Aynı zamanda şehirler, homojenleşme ve tek tipleşme ile karşı karşıya kalarak kimliklerini yitirmektedir. Yerel kimliği kaybetmeden, yerel ürünlerin, geleneksel mutfağın ve kültürel sürdürülebilirliğin korunması için sakin akımlar bir araç olarak ortaya çıkmakta ve bu akımlardan biri olan sakin şehir (cittaslow) hareketi, özgün kent kimliklerini korumayı, şehir sakinlerinin yüksek yaşam kalitesini sağlamayı ve yerel ekonomileri canlandırmayı amaçlamaktadır (Petrini 2001; Radstrom, 2005; Mayer ve Knox, 2009; Radstrom 2011; Park ve Kim, 2016).

Yerel halkın katılımına ve yerel halkın ekonomisinin güçlendirilmesine odaklanan sakin şehir hareketi, alternatif bir şehir kalkınma stratejisidir (Mayer ve Knox 2006; Chaudhury ve Albinsson, 2015). Bu hareket, şehirlerin sürdürülebilir kalkınması için önemli olduğu gibi küçük kasabaların sürdürülebilir kalkınmasında da çok önemlidir. Sakin şehir hareketi sürecinde yerel sakinlerin ve paydaşların desteği kritik bir öneme sahiptir. Çünkü yerel halkın isteği, çabası ve farkındalığı olmadan değişimin gerçekleşmesi mümkün değildir (Hudson ve Hawkins, 2006; Semmens ve Freeman, 2012). Güvenilir marka elçileri olarak hareket eden yerel halk, yerel işletmeler ve yeni girişimciler, kentin otantik atmosferini koruyarak kentin markalaşmasını sağlar (Balmer 2002; Naderi ve Strutton, 2015). Bu tür kolektif ve stratejik küçük kasaba geliştirme fırsatları, ekonomik refahın artmasına ve daha yüksek bir yaşam kalitesi ile daha iyi bir topluluk oluşturulmasına yardımcı olur (Mayer ve Knox, 2010).

Hızlı tüketime, yerel kültürlerin yok edilmesine ve şehirlerin tektipleştirilmesine karşı ortaya çıkan sakin şehir hareketi, 1986 yılında İtalya’da Amerikan tarzı olan McDonal d's fast-food (hızlı yemek) zincirinin başlatılmasına direnmek için doğan yavaş/sakin yemek hareketinden kaynaklanır. Bu hareket, Ritzer’in ‘Toplumun McDonal dlaştırılması’ adını verdiği duruma karşı bir direnişi ifade etmektedir. Fast-food restoranların şehir kimliğini bozduğu ve İtalyan yemek kültürüne zarar verdiği düşünülür. Sakin yemek felsefesi ve hareketinin etkisi ile sakin şehir kavramı ortaya çıkar ve gelişir. İtalyanca şehir anlamına gelen “citta” ve İngilizce yavaş

anlamına gelen “slow” kelimelerinin birleşmesiyle oluşan sakin şehir veya yavaş şehir (cittaslow) hareketi, İtalya’da 15 Ekim 1999 tarihinde yavaş yemek hareketinin lideri Carlo Petrini ve Chianti, Orvieto, Bra ve Positano gibi İtalyan belediye başkanlarının sakin yemek hareketi ilkelerini kent yaşamına uygulamak istemeleriyle başlar (Petrini, 2001; Mayer ve Knox, 2009; Pink, 2009; Petrini ve Padovani, 2011).

Sakin şehir hareketi, İtalya’da başlayıp birçok ülkeye yayılarak uluslararası bir ağ oluşturmakta ve sürdürülebilir bir şehir gelişimi için zorunlu hale gelmektedir. 2019 yılı Kasım ayı itibariyle dünyada sakin şehir ağına üye olan 30 ülke ve 264 şehir mevcuttur (Cittaslow International Network, 2019). Türkiye de sakin şehir ağına, 28 Kasım 2009 tarihinde Seferihisar ilçesinin (İzmir) kabul edilmesi ile dahil olur ve Seferihisar, Cittaslow Türkiye’nin karar merkezidir. 2019 yılı itibariyle Türkiye’de sakin şehir ağına üye olan ilçe sayısı 17’dir. Bu şehirlerin isimleri alfabetik sıraya göre Ahlat, Akyaka, Eğirdir, Gökçeada, Gerze, Göynük, Güdül, Halfeti, Mudurnu, Perşembe, Seferihisar, Şavşat, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç ve Yenipazar’dır (www.cittaslowturkiye.org 15 Haziran 2020).

Türkiye’de sürdürülebilir bir kalkınma modeli olarak sakin şehir hareketi, hızla yayılırken, Havran doğal ortamı, kültürel kimliği, yerel ve otantik ürünleri ve turizm potansiyeli ile farklılık göstermekte ve ilçenin, karakteristik özellikleri ile sakin şehir unvanı alması mümkün görünmektedir. Bu çalışmada; sakin şehir kavramı, sürdürülebilir kalkınma ile ilişkisi kuramsal açıklamalar ışığında ele alınmış ve Havran’ın sakin şehir olma potansiyeli ortaya konulmuştur. Çalışmanın ampirik kısmında ise sakin şehir hareketinin temel konularından olan toplumsal farkındalık ve toplumsal katılım önemsenerek Havran’ın sakin şehir hareketine başvuru sürecinde yerel halkın sakin şehir olma hakkındaki fikirlerinden yararlanmak üzere bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Havran halkının, ilçe sakin şehir hareketine dahil olduğunda turizm, ekonomi, sosyokültürel yaşam ve çevre açısından hangi görüşlere sahip olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Yerel halkın fikirleri alınarak başvuru sürecinin yürütülmesi hem yerel paydaşların desteğini arttıracak, hem de sakin şehir hareketinin uygulanabilirliğini sağlayacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Sakin Şehir Hareketi İle Sürdürülebilir Kalkınma Ve Turizm İlişkisi

Sürdürülebilir kalkınma, küresel bağlantılara ilişkin artan farkındalığın, sosyal ve ekonomik sorunların, artan çevresel sorunların, insanlığın eşitsizlik ve sağlıklı bir gelecek ile ilgili

kaygılarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu sorunları çözmeye ise çevresel dengeyi korumayı, eşitlikçi ekonomik sistemler oluşturmayı ve toplumsal değerleri desteklemeyi temel almaktadır (Klauer, 1999; Bebbington, 2000; Bazyar, 2014). Sürdürülebilir kalkınmanın ilkeleri sayesinde ülkeler yaşam koşullarını iyileştirmeyi, çevreyi korumayı başararak organik tarım, sürdürülebilir şehir planlaması, yenilenebilir kaynak kullanımı ve turizm gelişimi gibi girişimleri hayata geçirebilmektedirler (UNEP, 2010). Doğayı, çevreyi ve insanı dikkate alarak bir gelişmeyi ifade eden sürdürülebilir kalkınma, geçmiş, bugün ve geleceği birlikte değerlendiren bir süreç olarak devam etmektedir (OECD, 2008).

Sürdürülebilirlik, “gelecek kuşaklar da dahil olmak üzere tüm yaşamın refahının uzun vadeli korunması için insani bir yetenek” olarak tanımlanır (Meng 2015: 84). İnsanlığın refahı için temel kavramlardan olan sürdürülebilirlik; yerel, sosyal, kültürel, politik ve ekolojik koşullara özgünlük, esneklik ve saygı çerçevesinde eylemde bulunmayı vurgular (Wiersum, 1995: 327). Sürdürülebilir toplumlar oluşturulması için sürdürülebilir kalkınma kavramı; çevresel, sosyal ve ekonomik olmak üzere üç boyutlu çözümler ortaya koymaktadır. “Çevresel boyut” doğal kaynakların korunarak kullanılmasını; “sosyal boyut” bireylerin yaşam kalitesinin artırılarak gelecek kuşaklara devredilmesini, sağlık, eğitim, cinsiyet, politik anlamda eşitliğin sağlanmasını ve toplumun bütün kesimlerinin karar verme sürecine katılımını; “ekonomik boyut” ise ekonomik faaliyetlerin yenilenebilir kaynaklar, biyolojik çeşitlilik ve ekosistem gibi öğeleri gözeterek uzun vadeli yapılmasını hedeflemektedir (Holmberg ve Sandbrook, 1992: 21).

Sakin şehir hareketi de sürdürülebilirliğe dayanmakta ve sakin şehir kriterleri çevresel, sosyal ve ekonomik olmak üzere sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutu çerçevesinde şekillenmektedir. Şehirde yaşayan sakinlerin doğası ve kültürü bozulmamış bir ortamda, çevre kirliliğinden uzak bir şekilde günlük yaşamını belirli bir konfor içerisinde devam ettirmesini hedeflemektedir (Knox, 2005; Mayer ve Knox, 2006; Fullagar, Wilson ve Markwell, 2012). Yerel kaynaklara dayalı ekonomik bir kalkınma yerel yönetimler tarafından desteklenmekte ve yerel halkın ekonomik refahının iyileştirilmesi için çabalanmaktadır (Nel ve Binns, 2002). Sakin şehrin kurulma amacı; alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarını teşvik etmek, biyolojik çeşitliliği korumak, çevre dostu politikaları yürütmek, yerel değerleri korumak, organik üretimi ve tüketimi desteklemek ve sürdürülebilir turizmi geliştirmek ve halkın tüm faaliyetlerde söz sahibi olmasını sağlamaktır (Mayer ve Knox, 2006: 327-328).

Bu amaçlar doğrultusunda aday şehirlerin sakin şehir unvanı alabilmesi için çeşitli kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler; enerji ve çevre, altyapı, kentsel yaşam kalitesi, tarımsal, turistik, esnaf ve zanaatkarlara yönelik politikalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar, sosyal dayanışma ve ortaklıktır. Şehirler, 7 politika başlığı adı altında 72 kriteri ile ilgili projeler geliştirmek ve yerel ürünlerle ilgili çalışmalar yürütülmek ile sorumludur. Uluslararası Cittaslow Birliği'nin bu konuda öncelik verdiği en önemli nokta; geleneksel işletmelerin varlığı, yavaş gıdaların üretilip tüketildiği, doğal ve kültürel manzaraların mevcut olduğu kentler ve bu kentlerin nüfusunun 50.000 kişinin altında olmasıdır. Ayrıca sakin şehir kriterlerinden en az 50 puan alınması gerekmektedir. (www.cittaslow.org/ 15 Mayıs 2020). Sakin şehir olmayı başarmak için şehirler; doğal, kültürel ve sosyal altyapıyı tamamlamalı ve sakin yaşam tarzına uygun ürünlere veya üretim modellerine sahip olmalıdır (Üstündağlı, Baybars ve Güzeloğlu, 2015: 140). Sakin şehir felsefesi, halka benimsetilmeli ve farkındalığı arttırılmalıdır (Özmen, Birsen ve Birsen, 2016: 148). Sakin şehir üyelik kriterleri çevreci bakış açısı, toplumsal farkındalığı ve bilinci önemsemesi ve yerel ekonomiyi desteklemesinden dolayı sürdürülebilir kalkınma ile uyumludur.

Sakin şehir yaklaşımı, yerel kimliği, vatandaş katılımını ve yetkilendirilmesini, paylaşılan değerlerin önemini göstermekte ve kültürel değerlerin korunması üzerinde durmaktadır (Pink ve Lewis, 2014: 706; Brown ve Jeong, 2018: 616). Yerel ve küçük ölçekli üreticileri, esnafı, çiftçileri ve aile tarafından işletilen perakendecileri desteklemekte (Knox ve Mayer 2013) ve bu desteğin arttırılması için sakin şehir belediyeleri, yerel üreticiler için pazarlar açmakta, üretici dernekleri kurmakta, organik tohum merkezleri oluşturmakta ve geleneksel yemekler/el sanatları için atölyeler düzenlemektedir (Çiçek, Ulu ve Uslay, 2019: 403). Aynı zamanda şehir/kasabaların doğal ortamı, geleneksel özellikleri ve kültürel değerlerinin eşsiz ve kendine özgü olduğunu vurgulayarak sakin şehrin tanıtımını ve pazarlanmasını hedeflemektedir (Woehler, 2004; Pink, 2009; Fullagar, Wilson ve Markwell, 2012).

Sakin şehir anlayışı, sürdürülebilir kalkınmayı kapsadığı gibi sürdürülebilir turizmi de içine alır. Düşük karbonlu ve yeşil büyüme ile uyumlu, ekolojik kaynakları ve yerel kültürleri korumaya dayalı turizm sektörü, sakin şehir hareketi ile ön plana çıkar (Miele, 2008; Lowryand Lee, 2011; Dickinson, Lumsdonve Robbins, 2011; Shang, Qiao ve Chen, 2020). Sakin şehir hareketi ile birlikte gelişen sakin turizm akımı sonucunda; ilk olarak turistler, yerel halkın yaşamına saygı gösterip onlar gibi yaşayarak otantik bir deneyim sağlarlar. İkinci olarak destinasyonlar, sürdürülebilir ve yeşil bir turizm biçimini benimseme ve sakin turizm ile markalaşma fırsatını yakalar (Conway veTimms, 2012; Meng ve Choi, 2016; Park ve Lee,

2017). Üçüncü olarak ise, hem yerel halk hem de turistlerin yer hissini ve bağlılığını kuvvetlendirir (Matos, 2004; Knox 2005; Pink 2015). Tüm bu faktörler, yerel kültürleri koruyarak girişimleri ve ekonomik kalkınmayı teşvik eder.

2.2. Havran İlçesinin Sakin Şehir Potansiyeli

Kuzey Ege Bölgesi'nde yer alan Edremit Körfezi coğrafi sınırları içerisinde Balıkesir iline bağlı Havran ilçesi; doğusu İvrindi, batısı Edremit ve Burhaniye, kuzeyi Yeniçe ve güneyi Burhaniye ve İvrindi ilçeleri ile çevrelenmiştir. Yüzölçümü 559 km² ve 34 mahallesi olan ilçenin TÜİK tarafından Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Ulusal Adres Veri Tabanına göre 2019 yılında toplam nüfusu 27.857'dir. Havran ilçesinin büyük kısmını Havran çayının iki yanında gelişen alüvyonlu ve verimli bir ova kaplar. Havran'da bulunan en yüksek dağlar sırasıyla Eybek Dağı (1295 m) ve Şap Dağı (1100 m)'dir ve Kocadağ (1002 m), Kaletepe (959 m), Bakacak Tepesi (840 m)'dir. Akdeniz ikliminin tesiri altında bulunan ilçe, yazları sıcak ve az yağışlı, kışları ise ılık ve nispeten yağışlıdır. Sert yapraklı daima yeşil, yaz kuraklığına dayanıklı, yaz kış yeşil rengini koruyan karakteristik maki bitki örtüsü hâkimdir. Deniz seviyesinden 200 m yüksekliğe kadar bu maki florası, 200 m - 400 m arasını meşe, kayın, gürgen, çalı süpürgesi, karaağaç, kocayemiş ve laden türleri kaplarken, 400 m'den sonra sırasıyla kızılçam ve karaçam bulunur. Ayrıca Eybek Dağı'nda kestane ağaçlarına rastlanmaktadır (Özdemir, 1998).Balıkesir iline 79 km uzaklıkta olan Havran; Bursa'ya 243 km, Çanakkale'ye 144 km, İstanbul'a (Bursa üzerinden) 384 km ve İzmir'e ise 192 km'dir (Google Map, 2020). Coğrafya itibariyle bu illere yakın olup karayolu ulaşımı yapılmaktadır. Karayolu dışında hava yolu imkânını ise, ilçeye 10.1 km uzaklıkta bulunan Balıkesir Koca Seyit Havalimanı sağlamaktadır.

Misya bölgesinin en eski yerleşim yeri, Havran'a 8 km mesafedeki İnönü Mahallesi'ndeki İnönü (İnboğazı) Mağaraları'dır. Bu mağaralarda Paleolitik, Neolitik ve Kalkolitik devirlerinden kalma kalıntılar bulunmuştur. Aynı zamanda Havran ile özdeşleşen ve Euenos (Havran) çayının suladığı Thebe Antik Kenti bulunmaktadır. Havran'ın bilinen ilk ahalileri Lelejler ve Pelasglardır. M.Ö. 546 yılından itibaren sırasıyla Lidyalılar, Persler, Makedonlar, Bergama Krallığı ve Malazgirt Zaferi sonrası Türkmenlerin hakimiyetine girmiştir (www.havran.gov.tr/ilcemizin-tarihi 15 Mayıs 2020). Türkmenlerin bölgede hakimiyet kurmasıyla Karesi Beyliğine bağlanan Havran, Karesi Beyliğinin Osmanlı Devletine katılmasıyla Osmanlı toprağı olmuştur. 1402 yılında gerçekleşen Ankara Savaşı'nda, Osmanlı'nın Timur'un ordusuna yenilmesiyle bölge, büyük yıkıma uğramıştır. Bu büyük

yıkım nedeniyle bölge, ‘Viraneli’ olarak adlandırılmış ve şehrin onarılması/güzelleştirilmesi sonucu ‘Huriler Diyarı’ anlamına gelen ‘Havran’ ismi verilmiştir. Antik döneme bakıldığında ise, Havran’ın altın ülkesi anlamına gelen ‘Aureline’ adıyla anıldığı ve bu ismin de altının simgesi olan Au’nun Latince karşılığı ‘Avrum’dan geldiği bilinmektedir (www.havran.bel.tr/havran/ilcemizin-tarihi/ 15 Mayıs 2020).

Havran’da yaşamış olan Seyit Onbaşı, Çanakkale Savaşı’nın kazanılmasında büyük katkısı nedeniyle ilçe ile özdeşleşmiştir. İstiklâl Savaşı’nın önemli kahramanlarından biri olan Seyit Onbaşı’nın anısına yapılan Koca Seyit Heykeli ve Rölyefi’nin yanı sıra ilçe merkezine 10 km uzaklıkta bulunan Koca Seyit Mahallesi’ndeki Koca Seyit Anıtı ve Müzesi, tarih yolculuğunda ön plana çıkan çok önemli kültürel değerlerdendir.

Havran; doğal yapısını, tarihi kişiliklerini, geleneksel özelliklerini, sivil ve resmi yapılarını koruyan ve yaşatan bir ilçedir. Hazine niteliğinde olan taş ve ahşap 118 sivil ve resmi bina, 4 adet yağ fabrikası, 16 adet çınar ağacı ve 10 adet palmye Kültür ve Turizm Bakanlığı’nca koruma altına alınmıştır. İlçe, Tarihi Kentler Birliği’ne üye olduktan sonra Havran Belediyesi tarafından 1996 yılında koruma çalışmalarına başlanarak “Havran Kentsel Sit Alanı” tespit edilmiş ve günümüze gelindiğinde bu sit alanı genişletilmeye devam etmektedir.

İlçenin tarihi dokusuna sahip tescilli 3 resmi binası, Havran Belediyesi tarafından kent kimliğine kazandırılmak amacıyla projelendirilmiş olup ilki, ilçenin en görkemli yapılarından birisi olan 3 katlı Hocasade Konağı olup, restorasyon sonrası geçmiş ile geleceği birleştiren Havran Kent Müzesi’ne dönüşmüştür. İkincisi Mustafa Kemal Atatürk’ün bölgeyi ziyaret ettiği sırada konakladığı 39 odalı Terzizade Saadeddin Bey Konağı, restorasyon aşamasında olup, “Halk Müzesi” olarak kullanılması amaçlanmaktadır. Üçüncüsü ise, kentin girişinde olan ve eski belediye binası olarak kullanılan yapı, kültür ve sanat merkezi ve turizm ofisi olarak hizmete sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca, Balıkesir Kültür Varlıkları Koruma Kurulu Müdürlüğü tarafından Cumhuriyet Dönemi’ne ait yaklaşık 60 ev tespit edilip tescillenmiştir. İlçe merkezinin dışında ise Çamdibi Mahallesi’ndeki bir okul ve 1 muhtarlık binası (tarihi karakol), Büyükdere Mahallesi’nde 1 okul binası ve Kocaseyit Mahallesi’nde Koca Seyit’in ailesinin kullandığı 1 demirci atölyesi ve ev tescil edilmiştir. Tescilli tarihi binaların korunarak kullanılması ve kent dokusunun içinde yaşatılması için Havran Belediyesi tarafından projeler üretilmekte ve uygulanmaktadır.

Hazine niteliğinde tarihi konak, cami ve dükkânların olduğu ilçe merkezindeki Cumhuriyet Caddesinin tamamı ve bu caddeye açılan ara sokaklar, Güney Marmara Kalkınma Ajansı’nın

mali desteğini aldığı Havran Belediyesi'nin "Osmanlı'dan Yedigöller Saklı Cennet: Havran" projesi kapsamındaki Sokak Sağlıklaştırma Projesi ile turizme ve kent ekonomisine kazandırılmaktadır. İlçenin tarihi ve kültürel hazinelerinden olan bir diğer kültür varlığı da ilçenin girişinde yer alan mezarlıktır. Osmanlı mezar taşı ve kitabelerine ait geleneği taşır ve bir açık hava müzesi niteliğindedir. Aynı zamanda Çanakkale Savaşı'na giden tüm erkeklerin şehit olması sonucunda eşlerinin karalar bağlamasından ismini alan Karalar Mahallesi, mimari yapısı ile bir Osmanlı köyüdür. Bu mahalle sınırları içinde diğer bir kültürel miras ise "Merdivenkaya" denilen bir sunağın varlığıdır. Taşarasıve Karalar Mahallesi'nde tohumlukları, kışlıkları korumak için yerden 1 m yükseklikte ve etrafı çınar veya çam kerestesi, üzeri yulaf sapları ile örtülmüş ve ev dışında yapılmış "Hambar" yapıları bulunmaktadır (Polat, 2010: 300). Minyatür at arabası, tenekecilik, yorgancılık, körüklü efe çizimleri ve semer yapımı ve benzeri el sanatları, geçmişi geleceğe taşıyan ustalar eşliğinde günümüze kadar gelmiştir. Seyit Onbaşı Yağlı Güreş Etkinliği, Havran Uluslararası Okçuluk Ve Cirit Festivali, Havran Zeytin ve Zeytinyağı Şenliği, Havran Kazdağları Süt, Bal ve Zeytin Festivali ve Havran Uluslararası FotoFest gibi etkinliklerle ilçenin tarihi, kültürü canlı olarak yaşatılmaktadır. Tüm bu kültürel varlıklar ve faaliyetler kültürel mirasın devamlığı açısından kıymetlidir.

Havran'ın etrafı geniş zeytinliklerle kaplıdır ve zeytin, üretimin ve hayatın temelidir. Zeytinle birlikte en çok üretimi yapılan ürünler; satsuma mandalinası, Havran papaz eriği ve bademdir. Diğer meyve türleri ise armut, ayva, ceviz, elma, kayısı, şeftali, nar, kiraz, incir, vişne, üzüm vb. çeşitlerdir. Meyve çeşitliliği ile birlikte hububat, bakliyat ve sebze çeşitleri bakımından da ilçe oldukça zengindir. Özellikle yaylada ekilip ve yöresel pazarlarda satılan pembe domates, sarıgelin fasulye ve yediveren çileği, özel ve yerel ürünlerdendir.

Yörenin sahip olduğu zengin zeytin ve zeytinyağı potansiyeli yörede yemek çeşitliliğini özel kılarken, yerel pazarlarda satılan labada, tatlı hindiba, acı hindiba, hindiba, arapsaçı, gelincik, ekşikulak, ebegümece, turp otu, pazı, kazayağı, akkız, istifno, ısırğan, kaymecik otu, tatlı filiz, acı filiz, arapsaçı, muşurat ve kalfalıza gibi yabancı otlardan ve Çetlemik-Çitlembik" ağacının ve "Özlemik filizi" bitkisinin taze sürgünlerinden yapılan yemekler, sevilerek yenilmektedir. Aynı zamanda adaçayı, ıhlamur, kantaron, lavandula, kekik, çam açması, pamukla, kuşburnu, papatya, kaymecik, tavuk büzüğü, muşurat ve kazayağı gibi şifalı otlar ve 10 mantar çeşidi yöresel pazarlarda satılarak sağlıklı beslenme ve yaşamı destekler. Yörede halk ilacı olarak, Sarı kantaron, Karabaş otu, adaçayı, kekik, kısamahmut, çirişlik, deli hışır, altın otu, kızılçam bitkileri en çok kullanılan tıbbi bitki olup, hayvan tedavisinde sarı kantaron, çirişlik ve katran

ardıcı kullanılmaktadır. Hayıt, kargı, söğüt, dere söğüdü ve zeytin filizleri ile sepet, sele, küfe ve kızılçam, karaçam, kaşık ağacı, kara davulgu gibi bitkilerle kaşık, kepçe vb. küçük el eşyaları yapılmaktadır. Gıda, halk tıbbı, çocuk oyuncakları ve el sanatları, süs ve koku verici, hayvan yemi, yakacak, çatı örtüsü, arıcılık ve avcılık gibi farklı alanlarda kullanılan bitki çeşitleri bulunmaktadır (Polat, 2010: 302- 310). Havran çayı vadisinde bulunan İran akçağacı ve sarıçiçekli orman gülü endemik türlerdendir (Sönmez, Efe, Soykan ve Cürebal, 2012). İlçenin coğrafi ve iklim koşulları sayesinde sahip olduğu zengin bitki örtüsü, biyoçeşitlilik ve etnobotanik özellikleri, doğal ve kültürel mirasının göstergesidir.

Havran, Eybek Dağı'ndan gelen bal gibi tatlı Eybek suyu, Derman kaplıca suyu, bol oksijenli havası ve yemyeşil doğası ve şifalı otlarıyla sağlıklı yaşama olanak sağlar. İlçe; mağara, botanik, yayla, çiftlik, dağ tırmanışı, kar yürüyüşü, kamp, bisiklet, foto safari, atlı gezinti ve kuş gözlemciliği gibi sürdürülebilir turizm ilkelerine bağlı eko-turizm faaliyetlerine sahiptir. Karalar Mahallesi miras-köy ve Kocadağ Mahallesi eko-köy olarak düşünülmekte ve kırsal turizmle birlikte ilçenin kalkınması planlanmaktadır. Kocadağ At Çiftliği ve Kocadağ Zirvesi'ne doğru orman içinde "At Safari Turu" gerçekleştirilmektedir. Havran Barajı ve çevresi, Kavaklı Park mesire alanı olarak kullanılırken, Hanlar Mevki'ndeki Çınarlıhan, asırlık ağaçları ile en güzel mesire yeri, bungalov tipi konaklama ve çadırli kamp alanıdır.

Havran otlu ve naneli kelle peyniri, Havran ala maya peyniri, Havran konserve keçi yoğurdu, dövme tereyağı, 500 yıllık Havran'ın simgesi olan peynir tatlısı hoşmerim ile 1929 tarihinden beri var olan Tahmis İbrahim kuru kahvesi ve baharatlar, eski usulle yapılan Havran leblebisi, Havran turşusu ve karadut lokumu yerel ürünlerdir. Düğünlerde zeytinyağlı keşkek, zeytinyağı ile kızartılan mantı ve et ile yapılan "sura" gibi yemekler ve zeytinyağlı mutfak kültürü günümüze kadar ününü taşımakta ve ilçeyi ayrıcalıklı hale getirmektedir.

3. Yöntem

Bu çalışmada sakin şehir (cittaslow) başvuru sürecinde olan Balıkesir ili Havran ilçesindeki yerel halkın sakin şehir olmaya yönelik algılarının ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda bunun, ilçenin turizmi, ekonomisi, sosyokültürel ve çevresel etkilerinin ne yönde olacağına dair yerel halkın görüşlerinin bilinmesi, toplumsal katılımın sağlanması bağlamında önem arz etmektedir. Yerel halkın yaşadığı bölgede yapılacak projelerde halkın bu projeleri benimsemesi ve inanması o projenin amacına ulaşmasında en önemli etkenlerdendir. Çalışmanın bu yönüyle ilçeye de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma kapsamında cevapları aranan sorular şu şekildedir;

- Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda turizme etkisi ile ilgili yerel halkın algısı ne düzeydedir?
- Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda ekonomik etkisi ile ilgili yerel halkın algısı ne düzeydedir?
- Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda sosyokültürel yaşam üzerindeki etkisi ile ilgili yerel halkın algısı ne düzeydedir?
- Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda çevre üzerindeki etkisi ile ilgili yerel halkın algısı ne düzeydedir?

Araştırmanın ana kütlesini Balıkesir ili Havran ilçesinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Sakin şehir hareketinin turizm, ekonomi, sosyo-kültürel yaşam ve çevre üzerindeki etkisi ile ilgili olarak yerel halkın algısının tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmada, kolayda örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Havran ilçesinde yaşayan 378 kişiye 2019 yılı Mart-Haziran ayları arasında yüz yüze anket uygulanmıştır. Çalışmada Ekincek (2014), Andarabi (2012), Acar (2017) ve Ökten (2015) tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan anketlerden Uzan (2018)'in sentezlemiş olduğu anket kullanılmıştır.

Anketin ilk kısmında katılımcıların demografik özelliklerinin tespitine yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci kısımda çalışmada hedeflenen etki algılarını ölçebilecek sayısal olmayan verilerin sınıflandırılabilmesine ve değerlendirilebilmesine olanak tanıyan 5'li Likert Ölçeği ile hazırlanmış 37 adet soru yer almaktadır.

Sakin kent hareketinin turizm, ekonomi, sosyokültürel yaşam ve çevre üzerindeki etki algısını belirlemek için uygulanan anketlerden elde edilen veriler 'SPSS 21.0 for Windows' programına aktararak çeşitli analizlere tabi tutulmuştur. Demografik veriler için frekans analizleri, ölçek toplam puanına ve her alt boyuta ilişkin betimsel istatistikler ile güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ayrıca, kayıp veri analizi kapsamında listwise yöntemi kullanılarak 50 kişi örneklem dışı bırakılmıştır. Toplam ölçek puanları bazında ve her alt ölçek için maksimum ve minimum madde ortalamaları hesaplanmıştır.

4. Bulgular

Sakin şehir hareketine başvuru sürecinde olan Havran'daki yerel halkın sakin şehire olmaya yönelik algılarının ortaya çıkarılması hedeflenen bu çalışmada, Havran'da ikamet eden 378 kişiye yüz yüze anket uygulanmış ve kayıp veriden kaynaklı olarak 50 anket veri analizinde

kullanılmamıştır. Ölçeğinin toplam puanlarının güvenilirliğine ilişkin hesaplanan Cronbach α 0,96 olup, alt ölçeklerine ilişkin hesaplanan Cronbach α değerleri turizme etkisi için 0.87, ekonomiye etkisi için 0.90, sosyokültürel yaşama etkisi için 0.86, çevre etkisi için 0.85 olarak hesaplanmıştır.

Tablo1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Kategori	Grup	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş	18 yaş altı	27	8,2	8,2
	19-24	66	20,1	28,4
	25-44	122	37,2	65,5
	45-59	81	24,7	90,2
	60 yaş ve üzeri	32	9,8	100
Cinsiyet	Erkek	198	60,4	60,4
	Kadın	130	39,6	100
Öğrenim Durumu	Temel eğitim	223	68,0	68,0
	Lisans	82	25,0	93,0
	Lisansüstü	21	6,4	99,4
	Diğer(meslek kursları vb.)	2	,6	100
Meslek	Kamu	56	17,1	17,1
	Özel Sektör	87	26,5	43,6
	Öğrenci	59	18,0	61,6
	Emekli	48	14,6	76,2
	Esnaf	48	14,6	90,9
	Diğer	30	9,1	100
Aylık Gelir	1400 ve altı	65	19,8	19,8
	1401-2500 TL	102	31,1	50,9
	2501-4500 TL	97	29,6	80,5
	4501-6000 TL	44	13,4	93,9
	6000 ve üzeri	20	6,1	100
İkamet süresi	1 yıldan az	3	,9	,9
	1-5 yıl	64	19,5	20,4
	6-10 yıl	68	20,7	41,2
	11-15 yıl	76	23,2	64,3
	16 yıl ve üzeri	117	35,7	100

Çalışmaya katılan 328 kişiye ait demografik bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu 25-44 yaş aralığında olup (122 kişi), bunu sırasıyla 45-59 yaş (81 kişi), 19-24 yaş (66 kişi), 60 yaş ve üzeri (32 kişi) ve son olarak 18 yaş altı (27 kişi) takip etmektedir.

Katılımcıların 198’i erkek, 130’u kadındır. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu (223 kişi) temel eğitim almış, bunu sırasıyla lisans eğitimi almış olanlar (82 kişi), lisansüstü eğitim

almış olanlar (21 kişi) ve son olarak diğer meslek kurslarından eğitim alanlar (2 kişi) takip etmiştir. Katılımcılar farklı mesleklere sahiptir. 87 katılımcı özel sektörde, 56'sı kamu sektöründe çalışmaktadır. 59 katılımcı öğrenci, 48'i emekli, 48'i esnaf ve 30'u diğer meslek gruplarındandır.

Katılımcılardan 102 kişinin aylık geliri 1401-2500TL, 97 kişinin 2501-4500 TL, 65 kişinin 1400 ve altı, 44 kişinin 4501-6000 TL ve 20 kişinin 6000 ve üzerindedir. Katılımcıların Havran ilçesindeki ikamet süreleri incelendiğinde, 117 katılımcı 16 yıl ve üzeri, 76 kişi 11-15 yıl, 68 kişi 6-10 yıl, 64 kişi 1-5 yıl ve 3 kişi 1 yıldan az süredir bu ilçede ikamet etmektedir.

Tablo2. Katılımcıların Sakin Şehir Bilgi Sahiplik Durumu

Kategori	Grup	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Katılımcıların Sakin Şehir Hareketi Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	Evet	328	100	100
	Hayır	,0	,0	100
Katılımcıların Sakin Şehir Bilgi Edinme Yolu	Sosyal Medya	74	22,6	22,6
	Televizyon	75	22,9	45,4
	Yerel Halk	67	20,4	65,9
	Gazete, dergi vb.	55	16,8	82,6
	Yerel yönetimler	56	17,1	99,7
	Diğer	1	,3	100

Araştırmaya katılanlara sakin şehir hareketi hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları ve bilgi sahibi iseler bilgi edinme yollarının neler olduğu sorulmuştur. Katılımcıların tamamı sakin şehir hareketi hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir (Tablo 2). Bu kişiler farklı kanallar aracılığıyla bu hareket hakkında bilgi edinmişlerdir. Bilgi edinme yolları incelendiğinde; 75 kişi televizyon, 74 kişi sosyal medya, 67 kişi yerel halk, 56 kişi yerel yönetimler ve 55 kişi gazete/ dergi aracılığıyla bilgi edinmiştir.

Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda yerel halkın turizm, ekonomi, sosyokültürel yaşam ve çevre üzerindeki etki algılamalarının boyutlar bağlamında analizi için yapılan betimsel istatistik sonucunda ortaya çıkan sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Havran İlçesinin Sakin Şehir Olması Durumunda Yerel Halkın Etki Algılamalarının İfadeler Bağlamında Ortalamaları

Mad.	İfadeler	Ortalama	Std. Sapma
1.	Sakin şehir olmak, turizmin canlanmasını sağlar.	1,6738	,98318
2.	Sakin şehir olmak, yerel kalkınmaya destek sağlar.	1,9116	1,01734
3.	Sakin şehir olmak, yerel halkın yaşam kalitesi yükseltir.	1,9604	1,02041
4.	Sakin şehir olmak, yörenin tanıtımına katkı sağlar.	2,1220	1,09086
5.	Sakin şehir olmak, yöre halkının daha fazla ekonomik kazanç elde etmesini sağlar.	2,1128	1,09883
6.	Sakin şehir olmak, istihdamı artırır.	2,2195	1,10627
7.	Sakin şehir olmak, yöresel ürünleri ve el sanatlarını teşvik eder.	2,2348	1,07647
8.	Sakin şehir olmak, yörenin tarihi ve kültürel mirasının korunmasına katkı sağlar.	2,1220	1,09366
9.	Sakin şehir olmak, turizm ile ilgili kamu hizmet standartlarının yükselmesini sağlar.	2,2317	1,09264
10.	Sakin şehir olmak, yöredeki kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerini artırır.	2,1646	1,06818
11.	Sakin şehir olmak, geleneksel yeme içme alışkanlıklarının korunmasına destek olur.	2,1524	1,10098
12.	Sakin şehir olmak, çevre ve doğanın korunmasına katkı sağlar.	2,1616	1,07578
13.	Sakin şehir olmak, yöredeki ses kirliliğinin azaltılmasını sağlar.	2,1768	1,12212
14.	Sakin şehir olmak, yörenin kentsel ve tarihi dokusunun korunmasını sağlar.	2,1372	1,09325
15.	Sakin şehir olmak, yöredeki altyapı standartlarının yükselmesini sağlar.	2,2409	1,16258
16.	Sakin şehir olmak, yöre turizmine yönelik faaliyetlerin sayısını artırır.	2,1951	1,14608
17.	Sakin şehir olmak yöreye daha fazla turist gelmesini sağlar.	2,2165	1,13011
18.	Sakin şehir olmak, turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin sayısını artırır.	2,2226	1,16885
19.	Sakin şehir olmak, alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasında etkili olur.	2,1341	1,16275
20.	Sakin şehir olmak, farklı kültürlerin buluşmasını sağlayarak evrensel bir diyalog gelişmesine aracılık eder.	2,1646	1,15881
21.	Sakin şehir olmak, yöre imajına olumlu katkı sağlar.	2,1159	1,14084
22.	Sakin şehir olmak, yörede yeni iş olanaklarının ortaya çıkmasını sağlar.	2,1250	1,15982
23.	Sakin şehir olmak, yöreyi yatırımcılar için cazip hale getirir.	2,0945	1,13610
24.	Sakin şehir olmak, yerel girişimciliği artırır.	2,1006	1,12203
25.	Sakin şehir olmak, yörede sürdürülebilir ekonomik modellere dayalı faaliyetleri artırır.	2,0976	1,12094
26.	Sakin şehir olmak, yöremize rekabet avantajı sağlar.	2,0945	1,16271
27.	Sakin şehir olmak, yöre turizminin sürdürülebilirliğine olumlu katkı sağlar.	2,0427	1,17231
28.	Sakin şehir olmak, sosyal sorumluluk projelerinin artmasını sağlar.	2,0305	1,16485
29.	Sakin şehir olmak, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlar.	1,9634	1,06596
30.	Sakin şehir olmak, turizm işletmelerinin hizmet kalitelerini iyileştirir.	2,1006	1,13288
31.	Sakin şehir olmak, misafirperverlik/konukseverlik standartlarının yükselmesine katkı sağlar.	2,1037	1,18924
32.	Sakin şehir olmak, çevreye yönelik farkındalığın oluşmasını sağlar.	2,0579	1,18334
33.	Sakin şehir olmak, yörenin altyapı sorunları azalır.	2,0366	1,10263
34.	Sakin şehir olmak, işletmelerin çevreye olan duyarlılıklarını artırır.	2,0427	1,14058
35.	Sakin şehir olmak, yörenin planlı gelişimine yönelik faaliyetleri hızlandırır.	1,9817	1,09473
36.	Sakin şehir olmak, çevre kirliliğini azaltır.	1,9146	1,06316
37.	Sakin şehir olmak, doğal kaynakların ve yeşil alanların korunmasına katkı sağlar.	2,0610	1,22510

Yerel halk, Havran'ın sakin şehir ağına katılmasıyla en fazla ekonomik (27,23) olarak gelişmenin olacağını düşünmektedir. Yerel halk, ekonomik boyuttan sonra sırasıyla sakin şehir ağına katılmanın turizm (20,9), sosyo-kültürel yaşam (16,97) ve çevresel (12,41) boyutlara katkı sunacağını düşünmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Boyutlar bağlamında yerel halkın turizm, ekonomi, sosyokültürel yaşam ve çevre üzerindeki etki algılamaları

	En küçük değer	En büyük değer	X_{Ort}	Std sapma	Çarpıklık	Basıklık	N
Toplam Ölçek Puanına İlişkin	37	185	77,52	26,56	0,98	1,69	328
Turizm	10	50	20,9	7,73	0,99	1,58	328
Ekonomik	13	65	27,23	9,57	0,84	0,99	328
Sosyal kültürel yaşam	8	40	16,97	6,32	0,93	1,21	328
Çevre	6	30	12,41	5,14	1,07	1,15	328

Boyutlar içerisindeki madde ortalamalarının ve toplam ölçek puanı bağlamında en küçük ve en büyük değerlerin incelendiği Tablo 4' e göre; turizm boyutu içerisinde en küçük madde ortalaması '*Sakin şehir olmak, turizmin canlanmasını sağlar*' ifadesine aittir. Ekonomik boyut içerisinde '*Sakin şehir olmak, yerel kalkınmaya destek sağlar*', sosyokültürel yaşam boyutunda '*Sakin şehir olmak, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlar*', çevre boyutunda ise '*Sakin şehir olmak, çevre kirliliğini azaltır*' ifadesi de en büyük madde ortalamasına sahiptir. Madde ortalamaları, katılımcıların Havran ilçesinin sakin şehir olması ile birlikte 4 boyutta yaşanacak olumlu gelişmelere katılma derecelerini ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle Havran'ın sakin şehir olmasıyla 4 boyutta yaşanacak olumlu gelişmelere inanma düzeyini göstermektedir. Bu bağlamda, katılımcıların sakin şehir olduklarında ilçelerinde turizmin canlanacağına yönelik inançları düşüktür. Bu '*Sakin şehir olmak, turizmin canlanmasını sağlar*' ifadesi toplam ölçek puanı içerisinde en küçük ortalamaya sahip ifadedir. Ekonomik boyut içerisinde en düşük ortalamaya sahip ifade ise '*Sakin şehir olmak, yerel kalkınmaya destek sağlar*' ifadesidir. Yerel halkın, sakin şehir olunmasıyla yerel kalkınmanın sağlanacağına yönelik inancı düşüktür. Sosyokültürel yaşam boyutu içerisinde en düşük ortalamaya sahip ifade '*Sakin şehir olmak, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlar*' ifadesidir. Katılımcılar, Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda bunun, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlayacağına dair inancı oldukça düşüktür.

Tablo 5. Boyutlar içerisindeki madde ortalamaları

	En küçük madde ortalaması		En büyük madde ortalaması		Mad. Say. (N)
	Madde	Mad/ Ort.	Madde	Mad/ Ort.	
Toplam Ölçek Puanına İlişkin	Sakin şehir olmak, turizmin canlanmasını sağlar.	1,67	Sakin şehir olmak, yöredeki altyapı standartlarının yükselmesini sağlar.	2,24	37
Turizm	Sakin şehir olmak, turizmin canlanmasını sağlar.	1,67	Sakin şehir olmak, turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin sayısını artırır.	2,22	10
Ekonomik	Sakin şehir olmak, yerel kalkınmaya destek sağlar.	1,91	Sakin şehir olmak, yöredeki altyapı standartlarının yükselmesini sağlar.	2,24	13
Sosyal kültürel yaşam	Sakin şehir olmak, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlar.	1,96	Sakin şehir olmak, yöresel ürünleri ve el sanatlarını teşvik eder.	2,23	8
Çevre	Sakin şehir olmak, çevre kirliliğini azaltır.	1,91	Sakin şehir olmak, yöredeki ses kirliliğinin azaltılmasını sağlar.	2,18	6

Boyutlar içerisindeki madde ortalamalarının ve toplam ölçek puanı bağlamında en küçük ve en büyük değerlerin incelendiği Tablo 5' e göre; turizm boyutu içerisinde en büyük madde ortalaması '*Sakin şehir olmak, turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin sayısını artırır.*' ifadesine aittir. Ekonomik boyut içerisinde '*Sakin şehir olmak, yöredeki altyapı standartlarının yükselmesini sağlar*', sosyo-kültürel yaşam boyutunda '*Sakin şehir olmak, yöresel ürünleri ve el sanatlarını teşvik eder*', çevre boyutunda ise '*Sakin şehir olmak, yöredeki ses kirliliğinin azaltılmasını sağlar*' ifadesi en büyük madde ortalamasına sahiptir.

5. Sonuç ve Öneriler

Yerel halkın yaşadığı bölgede yapılacak projelerde halkın bu projeleri benimsemesi ve inanması o projenin amacına ulaşmasında en önemli etkenlerdendir. Buradan hareketle, Havran ilçesindeki yerel halkın sakin şehir olmaya yönelik algılarının ortaya çıkarılması hedeflenen bu çalışmada, Havran ilçesinin sakin şehir olması durumunda bunun, ilçenin turizmi, ekonomisi, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin ne yönde olacağına dair yerel halkın görüşleri ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda, katılımcıların tamamı sakin şehir kavramının ne olduğunu bildiklerini ifade etmiştir. Bu bulgu araştırmaya katılan yerel halkın sakin şehir kavramına yönelik farkındalığının olduğunu göstermektedir ve bu değişimin gerçekleşmesi

için önemli bir unsurdur. Çünkü yerel halkın isteği, çabası ve farkındalığı olmadan değişimin gerçekleşmesi mümkün olamaz (Hudson ve Hawkins, 2006; Semmens ve Freeman, 2012).

Araştırmaya katılan Havran ilçesi sakinleri, ilçenin yavaş şehir ağına katılmasıyla öncelikle ekonomik olarak sonrasında sırayla turizm, sosyo-kültürel yaşam ve çevresel anlamda olumlu katkılar sunacağı görüşündedir. Buradan hareketle, sakin şehir olması ile birlikte ilçesinin yönetim kademesindeki kişilerin yerel halkın ekonomik olarak kalkınması bağlamında önemli destekler sunması gerekmektedir. Aksi takdirde yerel halkın ekonomik kazanç elde edememesi sürdürülebilir gelişiminin ve sakin şehir amacının aksine bir durum yaratacaktır (Petrini 2001; Radstrom, 2005; Mayer ve Knox, 2006; Mayer ve Knox, 2009; Radstrom 2011; Park ve Kim, 2016). Ayrıca katılımcılar, ilçenin sakin şehir ağına katılmasıyla, ilçenin altyapı olanaklarının iyileşeceğine, turizm işletmelerinin sayısının ve yöresel ürün satışlarının artacağına ve ses kirliliğinin azalacağına inanmaktadır.

Her ne kadar çalışmaya katılan yerel halk, sakin şehir ağına katılmanın olumlu katkılar sunacağını düşünse de madde ortalamalarının en yüksek değer olarak 2,20 düzeyinde olması, halkın sakin şehrin ilçeye sunacağı katkılar bağlamında çok yüksek düzeyde inanca sahip olmadığını da göstermektedir. Dolayısıyla, yerel halkın sakin şehir, örnek sakin şehir uygulamaları ve bu ağa katılmanın halka sunabileceği katkılarla ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır. Bu sayede yerel halk bu uygulamayı sahiplenecek ve uygulamadan en üst düzeyde katkı sağlayabilecektir. Yerel halkın yanı sıra diğer tüm paydaşlara sakin şehir ve idealleri hakkında eğitim verilmelidir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda geliştirilen bazı öneriler şu şekildedir:

- Havran, sakin şehir başvuru sürecinde yerel yönetimin daha güçlü olması ve yerel halkın bu projeyi sahiplenmesi ve projenin başarıya ulaşması için geniş katılımlı paydaşlar grubu oluşturulmalıdır.
- Planlama süreci, finansal politika geliştirme, eğitim ve bilgilendirme ve benzeri hizmetlerin için ‘Sakin Şehir Kurulu’ oluşturulmalıdır.
- Havran’da yaşayan halkın sakin şehir tutumuna yönelik araştırmalar sürekli yapılmalıdır.
- Yerel ve ekolojik üretimin desteklenmesi ve geleneksel el sanatlarının yaşatılması için kooperatif, dernek ve atölyeler kurulmalıdır.
- Sakin şehir doğasına uygun yerel ürünlerin kalitesi artırılmalı ve sertifikasyon sürecine geçilmelidir.

- Tarihi dokusuna uygun konaklama, yeme-içme işletmeleri açılmalı ve alternatif etkinlikler düzenlenmelidir.
- Sakin şehir markası, potansiyel turistlerde güçlü bir çekicilik yaratmaktadır. Dolayısıyla Havran sakin şehirlerin potansiyelini bir turizm destinasyonu markası olarak kullanmalı ve Havran'a yönelik turist ziyaret sayısını artırmak için sakin şehir markası ile etkili bir pazarlama stratejisi geliştirilmelidir.
- Doğal kaynakların verimli kullanımı, yerel halkın ve turistlerin güvenliği ve sakin şehir kararlarına katılımın teşvik edilmesi gibi politikalar geliştirilmelidir.

Yerel halkın yaşadığı bölgelerde yapılacak projelerde halkın bu projeler hakkında bilgilendirilmesi, projeyi desteklemesi, benimsemesi ve inanması o projenin amacına ulaşmasında en önemli etkenlerdendir. Toplumsal katılımın olmadığı projelerin başarıya ulaşma şansı oldukça düşüktür. Bu çalışmada sakin şehir ağına katılma sürecinde olan Havran ilçesindeki yerel halka sakin şehir hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları, sakin şehir ağına yönelik algıları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Havran ilçesi dışında sakin şehir ağına katılmak isteyen ve başarıyı hedefleyen yerel yönetimlerin bu sürece başlamadan önce yerel halkın bu projeye yönelik algılarını ortaya koyması gerekmektedir.

Kaynakça

- Acar, A. B. (2017). *Balıkesir Sındırgı ilçesinde yaşayan yerel halkın sakin şehir hareketine yaklaşımı*. (Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Andarabi, F. (2012). *Cittaslow Markasına Sahip Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı Üzerine Bir Analiz Seferihisar Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balmer, J.M.T. (2002). Of identities lost and found, *International Studies of Management and Organisation*, 32 (3): 10-27.
- Bazyar, A. (2014). Social sustainable development and economic transformation, *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 7(5): 40-50.
- Bebbington, J. (2000). Sustainable Development: A review of the international development, business and accounting literature, *Aberdeen Papers in Accountancy, Finance & Management*, Working Paper No. 00-17, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=257434
- Birleşmiş Milletler Çevre Programı, UNEP (2010). Green Economy: Developing Countries Success Stories,

https://www.minambiente.it/sites/default/files/archivio/allegati/rio_20/unep_developing_countries_success_stories_eng.pdf (15 Mayıs 2020)

Brown, A & Jeong, B. (2018). International comparison and implementation of slow city success determinants: the case of damyang slow city, south korea, and seferihisar slow city, turkey. *Development and Society*, 47(4): 613-632.

Chaudhury, S.R. & Albinsson, P.A. (2015). Citizen-consumer oriented practices in naturalistic foodways: the case of the slow food movement. *Journal of Macromarketing*, 35 (1), 36-52.

Cittaslow International Network (2019). Cittaslow List, https://www.cittaslow.org/sites/default/files/content/page/files/246/cittaslow_list_november_2019.pdf, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020.

Cittaslow Official Web Site, <http://www.cittaslow.org/content/asso-ciation>, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020.

Cittaslow Türkiye Official Web Site, <https://cittaslowturkiye.org> Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020.

Conway, D.&Timms, B. F. (2012). Are slow travel and slow tourism misfits, Compadres or different genres? *TourismRecreation Research*, 37(1): 71-76.

Çiçek, M., Ulu, S. ve Uslay, C. (2019). The impact of the slow city movement on place authenticity, entrepreneurial opportunity, and economic development, *Journal of Macromarketing*, 39(4): 400-414.

Dickinson, J.E., Lumsdon, L.M.& Robbins, D. (2011). Slow travel: issues for tourism and climate change. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(3): 281-300.

Ekincek, S. (2014). *Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketine Ve Sürdürülebilirliğe Yönelik Değerlendirmeleri* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Eskişehir.

Fullagar, S., Wilson, E. & Markwell, K. (2012). *Starting Slow: Thinking Through Slow Mobilities and Experiences*, In:SlowTourism: Experiences and Mobilities, S. Fullagar, K. Markwell & E. Wilson (Eds.). Bristol: Channel View Publications, pp.1-8.

Google Maps, 2020. <https://www.google.com/maps>, (26 Mayıs 2020).

Havran Kaymakamlığı Resmi Web Sitesi, (2020). <http://www.havran.gov.tr/ilcemizin-tarihi>, (26 Mayıs 2020).

Havran Belediyesi Resmi Web Sitesi, (2020). <https://www.havran.bel.tr/havran/ilcemizin-tarihi/>, (26 Mayıs 2020).

Holmberg, J. &Sandbrook, R. (1992). *Sustainable Development: What Is to Be Done? Making Development Sustainable: Redefining Institutions, Policy, andEconomics*. (Ed. J.

- Holmberg). International Institute for Environment and Development, pp. 19-38, Island Press, Washington, D.C.
- Hudson, M.&HawkinsN. (2006). A tale of two cities-a commentary on historic and current marketing strategies used by the liverpool and glasgow regions, " *Place Branding and Public Diplomacy*, 2 (2): 155-76.
- Klauer, B. (1999). Defining and achieving sustainable development. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 6(2): 114-121.
- Knox, P.L. (2005). Creating ordinary places: Slowcities in a fastworld. *Journal of Urban Design*, 10(1): 1-11.
- Knox, P.L.& Mayer, H. (2013). *Small Town Sustainability: Economic, Social, and Environmental Innovation*. Walter de GruyterBasel: Birkhouser.
- Lowry, L.L. & Lee, M. (2011). "CittaSlow, SlowCities, SlowFood: Searchingfor a Model forthe Development of SlowTourism." Travel andTourism ResearchAssociationAnnual Conference Proceedings 42: 4-6.
- Matos, R.(2004). *Can slowtravelbringnew life to the Alpineregions?* In K. Weiermair & C. Mathies (Eds.), *The tourism and leisure industry* (pp. 93–103). New York, NY: Haworth.
- Mayer, H. & Knox, P.L. (2006). Slow cities: sustainable places in a fast world. *Journal of Urban Affairs*28(4): 321-334.
- Mayer, H. & Knox, P.L. (2009). *Pace of Life andQuality of Life: The Slow City Charter*. In *Community Quality-of-Life Indicators: Best Cases III (CQLI, Vol. 1)*, (eds.) M. J. Sirgy, R. Phillips, and D. R. Rahtz, Dordrecht: Springer, pp. 21-40.
- Mayer, H. & Knox, P.L. (2010). Small-town sustainability: prospects in the second modernity, *European Planning Studies*, 18 (10), 1545-65.
- Meng, J. (2015). Sustainability: A framework of typologybased on efficiency and effectiveness. *Journal of Macromarketing*, 35 (1): 84-98.
- Meng, B. & Choi, K. (2016). The role of authenticity in forming slowtourists' intentions: Developing an extended model of goal-directed behavior. *Tourism Management*, 57: 397–410.
- Miele, M. (2008). Cittaslow: Producing slowness against the fast life. *Space and Polity*, 12(1): 135-156.
- Naderi, I. &Strutton, D. (2015). "I support sustainability but only when doing so reflects fabulously on me: can green narcissists be cultivated?" *Journal of Macromarketing*, 35 (1): 70-83.

- Nel, E.& Binns, T. (2002). Place marketing, tourism promotion, and community based local economic development in post-apartheid south africa: the case of still bay-the “bay of sleeping beauty”, *Urban Affairs Review*, 38 (2): 184-208.
- OECD (2008). OECD Insights Sustainable Growth: Linking Economy, Society, Environment, <https://www.oecd.org/insights/41773991.pdf> (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2020)
- Ökten, S. S. Ö. (2015). *Bir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramı: Seferihisar (İzmir) Örneği*. (Doktora Tezi), Adana: Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir Z. (1998). *Körfezdeki Zümrüt Havran*, İstanbul: Akademi Kitabevi.
- Özmen, Ş.Y., Birsen, H., Birsen, Ö. (2016). Kentleşme dinamiklerine cittaslow kentler üzerinden bakmak: türkiye’deki cittaslow şehirleri üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 24(2): 9-22.
- Park, E. & Kim, S. (2016). The potential of cittaslow for sustainable tourism development: enhancing local community’s empowerment, *Tourism Planning & Development*, 13(3):351-369.
- Park, H.J.& Lee, T. J. (2017). Influence of the “slowcity” brand association on the behavioural intention of potential tourists. *Current Issues in Tourism*, 20: 1-18.
- Petrini, C. (2001). *Slowfood: The case for taste*. New York, NY: Columbia University Press.
- Petrini, C. ve Padovani, G. (2011). *Slow Food Devrimi (Slow Food Revolution)*. Çev. Çağrı Ekiz, İstanbul: Sinek Sekiz Yayınevi.
- Pink, S. (2009). Urban social movements and small places: Slowcities as sites of activism. *City*, 13(4): 451-465.
- Pink, S. (2015). Ethnography, co-design and emergence: Slow activism for sustainable design. *Global Media Journal: Australian Edition* 9(2): 1-10.
- Pink, S. & Lewis, T. (2014). Making resilience: everyday affect and global affiliation in australian slow cities. *Cultural Geographies*, 21(4): 695-710.
- Polat, R. (2010). *Havran ve Burhaniye (Balıkesir) Çevresinde Tarımsal Biyoçeşitlilik ve Etnobotanik Arştırmaları*, T.C. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Balıkesir.
- Radstrom, S. (2005). *An Urban Identity Movement Rooted in the Sustainability of Place: A Case Study of Slow Cities and Their Application in Rural Manitoba*, Manitoba: The University of Manitoba Department of City Planning.
- Radstrom, S. (2011). A place sustaining framework for local urban identity: an introduction and history of cittaslow, *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1): 90-113.

- Semmens, J. &Freeman, C. (2012). The value of cittaslow as an approach to local sustainable development: a new zealand perspective”, *International Planning Studies*, 17(4): 353-375.
- Shang, W.,Qiao, G. & Chen, N. (2020). Tourist experience of slow tourism: from authenticity to place attachment – a mixed-method study based on the case of slow city in China, *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25(2): 170-188.
- Sönmez, S., Efe, R., Soykan, A. ve Cürebal, İ (2012). Madra Dağı ve Yakın Çevresinin Floristik Özellikleri, Madra Dağı Ulusal Çalıştayı, Ekim 10-12, 2012, Ayvalık-Balıkesir.
- Üstündagli, E., Baybars, M.&Güzeloglu,E. B. (2015). “Collaborative sustainability: analyzing economic and social outcomes in the context of cittaslow.” *Business and Economics Research Journal* 6(1): 125-144.
- Uzan, H. A. (2018). *Yerel halkın sakin şehir (Cittaslow) bağlamında Erzurum/Uzundere'yi turizm, ekonomi, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan değerlendirmesi* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wiersum, F.K. (1995). 200 Years of sustainability in forestry: lessons from history. *Environmental Management*, 19(3): 321-329.